

Kulttuuri- ja luovat alat uudella ohjelmakaudella

Johdanto

Kulttuuri- ja luovat alat ovat olleet viime aikoina esillä Brysselissä. [ERRIN](#) (European Regions Research and Innovation Network) järjesti 21.1.2014 kulttuuri- ja luovan alan projektiverkostoitumistilaisuuden. Tilaisuuden aluksi esiteltiin Luova Eurooppa -ohjelmaa sekä Horisontti 2020 -ohjelman suomia mahdollisuuksia luovan alan toimijoille. Myös alueiden komitea järjesti 29.1.2014 kulttuuriin ja luovuuteen liittyvän tilaisuuden ”Culture and Creativity: Europe’s regions and cities making difference”, jossa pohdittiin kulttuuri- ja luovien alojen merkitystä alueelliselle kehitykselle. Alla on ensin lyhyesti käsitelty alueiden komitean tilaisuuden keskeistä sanomaa, ja tämän jälkeen esitelty yksityiskohtaisesti Luova Eurooppa -ohjelmaa sekä lyhyemmin Horisontti 2020 -ohjelman luoville aloille soveltuvia hakuja ERRINin tilaisuuteen perustuen. Tekstiosuoksien lopussa on linkit tilaisuuksien esityksiin, jotka tarjoavat lisätietoa, ja lisäksi raportin loppuun on koottu muita hyödyllisiä linkkejä aiheeseen liittyen.

Kulttuuri- ja luovat alat turvaamassa alueiden menestystä

Alueiden komitean järjestämän tilaisuuden viesti oli selvä: kulttuuri- ja luovilla aloilla on keskeinen rooli alueiden menestymiseen. Alueet, jotka investoivat kulttuuriin, yksinkertaisesti menestyvät taloudellisesti paremmin. Kulttuuri- ja luovat alat luovat kasvua ja työpaikkoja. Lisäksi ne tarjoavat potentiaalia innovoinnin edistämiseen. Talouskriisistä huolimatta kulttuuri- ja luovat alat ovat jatkaneet kasvuaan. Kulttuuri tulisikin nähdä vastauksena Euroopan talouskriisille. Olisikin tärkeää, että alueet sisällyttäisivät kulttuurin niiden pitkän aikavälin kehittämisstrategioihin. Kun panostetaan kulttuuriin, on oltava tavoite ja suunnitelma. Tarvitaan myös kokonaisvaltainen näkemys. On huomioitava kulttuurin yhteydet muihin aloihin. Kulttuuri olisikin hyvä sisällyttää myös laajempiin sektorirajat ylittäviin strategioihin. Lisäksi kansalaisten osallistuminen on tärkeää, onhan kulttuurilla myös sosiaalinen, elämänlaatuun vaikuttava merkitys. Toisaalta yhtä lailla kuin kulttuurilla ja luovalla teollisuudella on merkitystä alueille, alueilla on merkitystä kulttuurille ja luovalle teollisuudelle. Alueilla on keskeinen rooli luovuuden tukemisessa ruohonjuuritasolla ja kulttuuriperinnön säilyttämisessä. Rahoitusta voidaan kanavoida niin suorien rahoitusohjelmien kuin rakennerahastojenkin kautta.

[Alueiden komitean tilaisuuden esitykset](#)

Luova Eurooppa -ohjelman yleisesittely

Ohjelma rakentuu kolmesta lohkoksi: kulttuurilohko (kulttuuriala ja luovat toimialat), medialohko (audiovisuaaliala) ja monialainen lohko (kulttuuriala ja luovat toimialat kokonaisuudessaan).

Ohjelman tavoitteina on vahvistaa kulttuuri- ja luovien alojen kansainvälistä ja monikansallista toimintaa, edistää alan toimijoiden ja teosten liikkuvuutta yli rajojen, vahvistaa alan rahoitus pohjaa sekä edistää poliittista kehitystä, innovaatiota ja uusia liiketoimintamalleja.

Ohjelman budjetti koko ohjelmakaudelle (2014-2020) on 1,462 miljardia euroa. Ohjelman ensimmäisten vuosien budjetti on varsin alhainen, jopa alhaisempi kuin edellisen ohjelmakauden päättyessä, mutta budjetti kääntyy nousuun vuoden 2015 jälkeen.

Rahoitettavia hankkeita valittaessa eniten huomiota kiinnitetään eurooppalaiseen lisäarvoon. Tärkeää olisi myös, että hankkeet vastaisivat maailmanlaajuisiin haasteisiin, ja että ne olisivat maantieteellisesti hajallaan. Komission edustaja kehottikin tulemaan pois mukavuusalueelta ja etsimään uusia partnereita, jotta voidaan turvata partnereiden laaja kirjo. Sanomattakin lienee selvää, että hakemusta laatiessa on varmistettava, että hanke toteuttaa ohjelman tavoitteita.

Kulttuuri-alaohjelma

Uudessa kulttuuriohjelmassa on haluttu kiinnittää huomiota sektorin todellisiin tarpeisiin (valmiuksien luomiseen, töiden kansainväliseen levikkiin ja alan toimijoiden liikkuvuuteen). Kulttuuri-alaohjelmassa on kaikkiaan viisi eri toimenpidettä: eurooppalaiset yhteistyöhankkeet, eurooppalaiset verkostot, eurooppalaiset foorumit (uusi tulokas, jota ei ollut aiemmassa Kulttuuri-ohjelmassa), kirjallisuuden käännöshankkeet sekä erityistoimet. Kaikissa näissä läpileikkaavana prioriteettina on yleisökehitys. Osallistumiskelpoisia ovat myös Euroopan naapuruuspolitiikan (European Neighbourhood Policy, ENP) maat.

Eurooppalaiset yhteistyöhankkeet voivat olla joko pienimuotoisia yhteistyöhankkeita (vähintään kolme organisaatiota, rahoitusosuus enintään 60 prosenttia) tai laajamittaisia yhteistyöhankkeita (vähintään kuusi organisaatiota, rahoitusosuus enintään 50 prosenttia). Kaikkien hankkeiden kesto voi olla enintään 4 vuotta. Vuosittain tukea myönnetään noin 100 hankkeelle. Audiovisuaalialan toimijoiden osallistuminen on rajoitettua.

Eurooppalaiset verkostot -toimessa rahoitusta myönnetään toimintakohtaisina avustuksina. Keskeistä on toimijoiden ammattimaistumisen tukeminen: taitojen, osaamisen, tietotaidon ja kansainvälisen verkottumisen vahvistaminen. Tukea myönnetään noin 25 hankkeelle ehdotuspyyntöä kohti. Huomaa, että ainoastaan kaksi

ehdotuspyyntöä julkaistaan koko ohjelmakauden aikana. Rahoitusta voidaan myöntää enintään 250 000 euroa. Tukikelpoisia ovat sellaiset organisaatiot, jotka muodostuvat vähintään 15 jäsenorganisaatiosta, jotka ovat laillisesti perustettuja vähintään kymmenessä ohjelmaan osallistuvassa maassa. Tukea myönnetään rajoitetulle määrälle verkostoja, joten tästä syystä samalla alalla työskentelevien tulisi verkottua.

Eurooppalaisten foorumien osalta keskeistä on erityisesti orastavien ja eurooppalaisten luovien ja taidealojen toimijoiden liikkuvuuden ja näkyvyyden edistäminen. Tukea myönnetään noin 10 hankkeelle ehdotuspyyntöä kohti. Huomaa, että koko ohjelmakaudella julkaistaan ainoastaan kolme ehdotuspyyntöä. Vuotuinen enimmäisrahoitus on 500 000 euroa ja enimmäisrahoitusosuus 80 prosenttia. Tukikelpoisia ovat foorumit, jotka koostuvat vähintään kymmenestä kulttuuri- ja luovan alan organisaatiosta vähintään kymmenestä osallistujamaasta (joista vähintään viiden on oltava EU- tai EFTA-maita). Foorumi koostuu koordinaatioyksiköstä ja muista jäsenistä. Koordinaatioyksikkö määrittelee kriteerit ja valitsee jäsenet niiden perusteella. Koordinaatioyksikkö voi myös myöntää enintään 60 000 euron arvosta taloudellista tukea jäsenille. Eurooppalaiset foorumit -toimesta myönnetään tukea varsin rajoitetulle määrälle foorumeita, joten huomiota tullaan kiinnittämään siihen, että ne tasapainoisesti kattavat eri kulttuuri- ja luovat alat.

Kirjallisuuden käännöshankkeiden osalta tukea myönnetään eurooppalaisen kirjallisuuden kääntämiselle ja käännettyjen töiden markkinoinnille (huomaa, että myös e-kirjat ovat tukikelpoisia). Tuki on suunnattu kustantajille ja kustantamoille. Hakemusten arvioinnissa Euroopan unionin kirjallisuuspalkinnon voittajat saavat automaattisesti lisäpisteitä. Vuosittain tukea myönnetään noin 60 hankkeelle. Rahoitusta voidaan myöntää enintään 100 000 euroa.

Eryistoimia ovat eurooppalaiset kulttuuripalkinnot, Euroopan kulttuuripääkaupunki ja Euroopan kulttuuriperintötunnus.

Media-alaohjelma

Media-alaohjelma on audiovisuaali- ja elokuva-alan erityisohjelma. Näin ollen siinä on tarkemmin määritellyt toimijat kuin Kulttuuri-alaohjelmassa. Keskeinen rooli on levitystoiminnalla. Media-alaohjelmassa on kaikkiaan 13 eri toimenpidettä: (1) hankekehittelytuki fiktioille, animaatiolle ja dokumenteille, (2) hankekehittelytuki peleille, (3) televisiolevitystuki, (4) harkinnanvarainen levitystuki teatterielokuvien levittäjille, (5) automaattinen levitystuki teatterielokuvien levittäjille, (6) festivaalituki, (7) koulutustuki, (8) yleisötyö- ja elokuvakasvatustuki, (9) tuki kansainvälisille yhteistuotantorahastoille, (10) tuki elokuvateatteriverkostoille, (11) tuki myyntiagenteille, (12) myynninedistämistuki (Access to Markets) ja (13) Video on Demand -tuki.

Koska toimenpiteitä on näin monta, tilaisuudessa ei valitettavasti ollut aikaa käsitellä niitä kaikkia. Alla on esitetty tietoja niistä toimenpiteistä, joita tilaisuudessa käytiin tarkemmin läpi. Tarkat tiedot toimenpiteistä löydät julkaistuista [ehdotuspyynnöistä](#).

Koulutus-toimesta myönnetään vuosittain tukea noin 80 koulutusaloitteelle (1500 ammattilaiselle). Peruskoulutus (initial training) ei enää ole mahdollista tämän toimen puitteissa, vaan siihen on mahdollista hakea rahoitusta Erasmus+ -ohjelmasta.

Hankekehittelytuki jakautuu yksittäisiin hankkeisiin ja hankepaketteihin. Tukea myönnetään digitaalisille alustoille kehitetyille projekteille. Vuoden 2014 budjetti on 17,5 miljoonaa euroa. Lisäksi on erikseen hankekehittelytuki videopeleille. Siinä tukea voidaan myöntää 10 000 - 50 000 euroa pelikonseptien kehittämiseen ja 10 000 - 150 000 euroa pelattavan prototyypin kehittämiseen. Vuoden 2014 budjetti on 2,5 miljoonaa euroa.

Televisiolevitystuen osalta painopiste on itsenäisissä eurooppalaisissa tuotantoyhtiöissä. Vuosittain tukea myönnetään noin 50 hankkeelle. Vuoden 2014 budjetti on 11,8 miljoonaa euroa.

Yhteistuotantorahasto-toimesta myönnetään rahoitusta kansainvälisille yhteistuotantorahastoille kansainvälisten elokuvaprojektien tuotannon ja levityksen mahdollistamiseksi ja rahastojen eurooppalaisen ulottuvuuden kasvattamiseksi. Tarkoituksena on myöntää tukea 4-7 kansainväliselle yhteistuotantoyhtiölle, jotka tarjoavat tukea eurooppalaisille tuottajille 25 elokuvan tuottamiseen ja levitykseen vuodessa. Vuoden 2014 budjetti on 1,5 miljoonaa euroa.

Myynninedistäminen-toimesta myönnetään tukea vuosittain 50-60 toimelle. Vuoden 2014 budjetti on 8,17 miljoonaa euroa. Monivuotista tukea (Framework Partnership Agreement) voidaan myöntää ainoastaan sellaisille toimille, jotka käynnistyvät vuodesta 2015 alkaen.

Yleisöpohjan laajentaminen -toimen tarkoituksena on nostattaa eurooppalaisen yleisön (erityisesti nuorten ja lasten) kiinnostusta eurooppalaisia elokuvia kohtaan. Toimi koostuu yleisötyöstä ja elokuvakasvatuksesta. Tukea on tarkoitus myöntää 10 hankkeelle kutakin tyyppiä kohti vuosittain.

Elokuvafestivaaleissa painotus on myös yleisötyössä ja elokuvakasvatuksessa. Puolet festivaaleilla esitettävistä eurooppalaisista elokuvista on oltava muita kuin kotimaisia elokuvia. Vuosittain tukea myönnetään noin 80 eurooppalaiselle elokuvafestivaalille. Vuoden 2014 budjetti on 3,25 miljoonaa euroa.

Elokuvateatteriverkostojen osalta tarkoituksena on kasvattaa muiden kuin kotimaisten elokuvien näyttöä Euroopan markkinoilla ja kasvattaa uutta yleisöä eurooppalaisille elokuville. Vuoden 2014 osalta budjetti on 10,5 miljoonaa euroa.

Monialainen ohjelmalohko

Vuonna 2016 käynnistyy osana ohjelman monialaista ohjelmalohkoa takuujärjestelmä, joka auttaa kulttuuri- ja luovilla aloilla toimivia saamaan pankkilainoja. Keskeinen toimija on Euroopan investointirahasto, joka sitten tekee yhteistyötä kansallisten pankkien/rahoituslaitosten kanssa. Kulttuuri- ja luovan alan toimija voi hakea lainaa kansallisesta pankista/rahoituslaitoksesta, joka on valittu takuujärjestelmään. Tällöin toimija tulee automaattisesti Euroopan investointirahaston takuun piiriin.

Luovan alan rahoitusmahdollisuudet Horisontti 2020 -ohjelmassa

Myös Horisontti 2020 -ohjelmassa on rahoitusmahdollisuuksia luovan alan toimijoille. Rahoitus kohdistuu tutkimukseen, joka tutkii ICT:n potentiaalia tukea luovaa teollisuutta, digitaalisten kulttuuriresurssien käyttäjäkokemusten parantamiseen sekä innovaatiotoimiin, joiden tavoitteena on kannustaa tutkimustulosten käyttöönottoon luovilla aloilla. Vuoden 2014 hauista kyseeseen tulevat teollisuuden johtoaseman aihealueesta ICT 18 A+B (innovatiiviset ICT-ratkaisut luovan alan pk-yrityksissä), ICT 22 C (innovaatiotoimet liittyen multimodaalisiin käyttöliittymiin ihmisen ja tietokoneen välisen vuorovaikutuksen tehostamiseksi ja luonnonmukaistamiseksi) ja ICT 21 (kehittyneet digitaaliset peliteknologiat) sekä yhteiskunnallisten haasteiden aihealueesta REFLECTIVE 7 (kehittynyt 3D-mallinnus Euroopan kulttuurivarojen saavutettavuuteen ja ymmärtämiseen).

Vinkkejä hakemuksen tekemiseen

Hyvän hakemuksen tekeminen kulminoituu kolmeen keskeiseen tekijään. **Kehittele hyvä idea**, joka on innovatiivinen, omaperäinen ja sektorirajat ylittävä, ja joka hyödyntää synenergioita ja vastaa EU-tavoitteisiin. **Luo vakaat kumppanuussuhteet**. Partnereiden etsintä on syytä aloittaa hyvissä ajoin. **Tee vahva hakemus**. On tärkeää lukea opas todella huolella, varmistaa, että idea ja kuvaus vastaavat valintakriteereitä, kirjoittaa hakemus huolella ja aloittaa valmistelu hyvissä ajoin. On myös hyvä tutustua EU:n kulttuuriasioihin.

Muista myös hyödyntää Luova Eurooppa -yhteyspisteiden palveluita. Suomessa CIMO toimii Kulttuuri-alaohjelman yhteyspisteenä ja Suomen elokuväsäätiö Media-alaohjelman yhteyspisteenä.

ERRINin tilaisuuden esitykset ja tilaisuudessa esitetyt hankeideat löytyvät osoitteesta <http://www.errin.eu/content/errin-%E2%80%9Ccreative-europe-info-session-and-brokerage-event-21-january>

Sivuille päästäksesi sinun tulee ensin kirjautua sisään ERRINin sivuille ja tämän jälkeen kopioida linkin osoite ja liittää se osoitekenttään. Mikäli et ole vielä rekisteröitynyt, voit luoda oman käyttäjätili [täällä](#). Kysy tarvittaessa neuvoa Länsi-Suomen Eurooppa-toimistosta.

Hyödyllisiä linkkejä

[Komission Creative Europe -verkkosivut](#)

[CIMO:n Luova Eurooppa -sivut](#) (suomeksi)

[Media-alaohjelman sivut](#) (suomeksi)

[Luova Eurooppa -ohjelmasta julkaistut ehdotuspyynnöt](#)

[Horisontti 2020, tietotekniikan aihealueen työohjelma 2014-2015](#)

[Horisontti 2020, osallistavat, innovatiiviset ja pohtivat yhteiskunnat -aihealueen työohjelma 2014-2015](#)